

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

Vår dato: **27 SEPT 2013**
Vår ref.: 200802265-88 ke/erbj
Arkiv: 511
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Erlend Bjerkestrand
22 95 92 98

Fred. Olsen Renewables AS - Gilja vindkraftverk - Oversendelse av klager på NVEs vedtak

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) meddelte 26.6.2013 konsesjon til Fred. Olsen Renewables AS for et vindkraftverk på inntil 135 MW i Gjesdal kommune, Rogaland fylke.

Fylkesmannen i Rogaland, Naturvernforbundet i Rogaland, Stavanger Turistforening, Forum for natur og friluftsliv - Rogaland og hytteeiere og brukere av Giljaområdet har påklaget NVEs vedtak.

Klagene er sammenfattet og vurdert av vedlagte KE-notat 37/2013. NVE konstaterer at klagerne er uenige i NVEs skjønnsutøvelse og at de mener at vedtaket er gitt på sviktende og/eller feil grunnlag. NVE kan ikke se at det i klagen fremkommer nye vesentlige opplysninger som gir grunnlag for å oppheve eller endre vårt vedtak av 26.6.2013.

NVEs begrunnelse og kopi av klagen blir med dette oversendt Olje- og energidepartementet for behandling. Saksdokumentene vil bli oversendt elektronisk.

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Arne Olsen
seksjonssjef

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsvæien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

KE-notat

Søker/sak:	Fred. Olsen Renewables AS / Gilja vindkraftverk		Middelthuns gate 29
Fylke/kommune:	Rogaland / Gjesdal		Postboks 5091 Majorstua 0301 OSLO
Ansvarlig:	Arne Olsen	Sign.: <i>Arne O.</i>	Telefon: 22 95 95 95 Telefaks: 22 95 90 00
Saksbehandler:	Erlend Bjerkestrand	Sign.: <i>Erlend Bjerkestrand</i>	E-post: nve@nve.no Internett: www.nve.no
Dato:	27 SEPT 2013		Org. nr.: NO 970 205 039 MVA
Vår ref.:	NVE 200802265-87	KE 37/2013	Bankkonto: 0827 10 14156
Sendes til:	Olje- og energidepartementet, Fred. Olsen Renewables AS, Gjesdal kommune og klagere i saken		

Fred. Olsen Renewables AS - Gilja vindkraftverk - sammenfatning og vurdering av klager på NVEs vedtak om konsesjon

Innhold

1	Konklusjon.....	2
2	Innledning.....	2
3	Innkomne klager.....	2
4	NVEs vurdering av klagene.....	5
4.1	Regionale planer.....	5
4.2	Fugl.....	6
4.3	Naturmangfoldloven.....	6
4.4	INON.....	7
4.5	Visuelle virkninger.....	7
4.6	Landskapsinngrep.....	8
4.7	Friluftsliv.....	8
4.8	Støy.....	8
4.9	Iskast.....	9
4.10	Drikkevann.....	9
4.11	Erstatning.....	9
4.12	Nedlegging av anlegget.....	9
4.13	Vindkraftverk som attraksjon.....	10
4.14	Størrelse på vindturbinene.....	10
5	Tematisk konfliktvurdering.....	10
6	Oppsummering.....	10

1 Konklusjon

I vedtak av 26.6.2013 meddelte Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) konsesjon i medhold av energiloven til Fred. Olsen Renewables AS for å bygge og drive Gilja vindkraftverk i Gjesdal kommune, Rogaland fylke. NVE har mottatt fem klager på vedtaket.

NVE kan ikke se at det i klagen fremkommer vesentlige nye opplysninger som gir grunnlag for å oppheve ovennevnte vedtak. NVE opprettholder derfor konsesjonen gitt til Fred. Olsen Renewables AS for å bygge og drive Gilja vindkraftverk med installert effekt på inntil 135 MW.

2 Innledning

NVE ga den 26.6.2013 konsesjon til Fred. Olsen Renewables AS for å bygge og drive Gilja vindkraftverk i Gjesdal kommune, Rogaland fylke. Det ble gitt konsesjon for en installert effekt på inntil 135 MW.

Konsesjonsbehandling etter energiloven er en avveining mellom tekniske og økonomiske forhold og miljø- og samfunnsvirksomheter. Hvis et omsøkt anlegg anses å være til større fordel enn ulempe for samfunnet, kan det gis konsesjon etter energiloven. I konsesjonsbehandlingen må mange forhold veies opp mot hverandre. Alle vesentlige forhold som kommer frem gjennom konsesjonsprosessen vurderes og hensyntas ved skjønnsutøvelsen. De som har klaget på NVEs vedtak er uenige i NVEs skjønnsutøvelse.

Følgende har påklaget vedtaket:

- Fylkesmannen i Rogaland
- Naturvernforbundet i Rogaland
- Stavanger Turistforening
- Forum for natur og friluftsliv - Rogaland
- Hytteeiere på Giljastølen

I dette notatet har NVE sammenfattet de innkomne klagen og kommentert de vesentligste klagegrunnene som er blitt fremsatt. NVE viser også til vurderingene i notatet "Bakgrunn for vedtak" av 26.6.2013.

3 Innkomne klager

Fylkesmannen i Rogaland påklager NVEs vedtak i brev av 12.8.2013. De begrunner klagen med at vedtaket er i strid med fylkesdelplanen for vindkraft i Rogaland og at tiltaket vil medføre negative virkninger for landskap, friluftsliv og naturverdier.

Fylkesmannen skriver at det går frem av konsesjonsbehandlingen at fylkesdelplanen for vindkraft ikke er lagt til grunn for behandlingen av søknaden. De uttaler at dette er i strid med plan- og bygningslovens regler om tverrsektoriell samordnet regional planlegging. Fylkesmannen viser til at det er gitt flere konsesjoner i "nei-områder" i fylkesdelplanen, og mener at vindkraftprosjektene i Rogaland burde vært lokalisert i de områdene der konfliktnivået er lavest.

Fylkesmannen viser til at det på 80-tallet ble registrert en hekkelokalitet for hubro ved Mjåland, sør for planområdet, og skriver at denne lokaliteten ikke er vurdert. Det påpekes at registreringen er gammel, og at lokaliteten derfor kanskje ikke er aktiv, men Fylkesmannen mener uansett at det er sannsynlig at hubro bruker området i dag. I den sammenheng vises det til konsesjonsvilkåret om å undersøke området nærmere for å avklare eventuell hekking av hubro i Dypingen-området, og om ny

detaljplanlegging av tiltaket ved funn. Ifølge Fylkesmannen er det vanskelig å detaljplanlegge tiltaket slik at virkningene for hubro blir redusert. De viser til at arten bruker store områder til jakt og trekk, og er kritiske til NVEs vurdering om at hubro er mindre kollisjonsutsatt enn arter som ørn.

NVEs vurderinger om samlet belastning for hubro kritiseres av Fylkesmannen. De mener at den regionale bestanden av hubro uten tvil vil bli påvirket av vindkraftkonsesjonene som er gitt i Rogaland, og mener det er betenkelig dersom NVEs utgangspunkt for behandling av søknader er at ikke alle vil bli bygget ut. De kritiserer i tillegg NVEs vurdering om at hubrobestanden i fylket er mettet.

Det påpekes at tiltaket berører ett eller to kongeørnterritorier. Fylkesmannen mener at det på grunn av kollisjoner kontinuerlig kan oppstå ledige territorier, slik at vindkraftverket kan bli en ”honningfelle” for kongeørn.

Fylkesmannen savner en bedre begrunnelse for å gi konsesjon sett i lys av virkningene for naturmangfold. De mener det ikke er gjennomført en konkret vurdering av naturmangfoldlovens prinsipper, og savner en vurdering av samlet belastning av alle vindkraftkonsesjoner i Jæren-/Dalaneregionen.

Fylkesmannen påpeker at tiltaket er lokalisert nær Frafjordheiane landskapsvernområde, og mener det er viktig å relatere landskapsvirkninger til landskapsvernområdet og verdien av dette. Videre påpekes det at vindkraftverket vil gi en direkte INON-reduksjon på 12 km², og at den visuelle influenssonen til vindkraftverket omfatter flere store INON. De mener konsekvensgraden for INON er stor negativ, og savner en vurdering av samlet reduksjon av INON som følge av vindkraftkonsesjonene i regionen.

Når det gjelder friluftsliv, mener Fylkesmannen at verdien av friluftslivsområdet rundt Vallresknuten er betydelig større enn det NVE har lagt til grunn. De mener videre at store deler av områdene som påvirkes av tiltaket vil komme i klassen for svært viktige eller viktige friluftslivsområder, basert på kriteriene i DN-håndbok 25. Fylkesmannen uttaler at tiltakets konsekvensgrad for friluftsliv er svært stor negativ.

Fylkesmannen mener at omfanget av irreversible landskapsinngrep er underkommunisert, og påpeker at utbygging av vindturbiner og veier vil medføre terrenginngrep i form av sprengninger og skjæringer. De mener at slike inngrep vil bli større ved Gilja vindkraftverk enn for et gjennomsnittlig vindkraftverk.

Stavanger Turistforening (STF) påklager NVEs vedtak i brev av 14.8.2013. De begrunner klagen med at verdien av friluftslivsområdet rundt Vallresknuten er betydelig høyere enn det NVE legger til grunn og at vindkraftverket vil påvirke friluftslivet i både plan- og influensområdet. De mener at sumvirkninger av alle vindkraftkonsesjoner i Sør-Rogaland burde vært vurdert før vedtaket kom, og stiller spørsmål om tilstrekkelige midler er satt av til opprydning ved nedleggelse.

STF påpeker at planområdet er avmerket som et LNF-område i kommuneplanen for Gjesdal, og at området er markert som ”turområde der allmenne friluftslivsinteresser bør gis prioritet” i Fylkesdelplan for friluftsliv, idrett, naturvern og kulturvern (FINK). De er uenige i konsekvensutredningens verdsetting av de høyeste fjelltoppene i og rundt planområdet. STF skriver at Gilja er et viktig vinterutfartssted for folk i regionen, og at området har en stor rekreasjonsverdi. De mener at dette området vil få større verdi når vindkraftverk etableres i mange av de andre fjellområdene i Sør-Rogaland. Ifølge STF vil tiltaket medføre at hele heiområdet rundt Vallresknuten og Hjorten endrer karakter fra et uberørt naturområde til å være sterkt preget av industri. De skriver at fjellpartiet på grunn av risiko for iskast vil være stengt for allmenn ferdsel i perioder, og mener det burde foreligget

en redegjørelse av hvor ofte det forventes å holde fjellpartiet stengt og av eventuelle planer for fysiske stengsler.

STF skriver at de planlagte veianleggene vil være irreversible inngrep i landskapet. Det poengteres at erfaringer fra eksisterende vindkraftverk viser at veiene kan bli bredere enn fem meter, og at store skjæringer og fyllinger kan forekomme. Videre skriver STF at de visuelle virkningene vil bli større enn det som fremgår av fotomontasjene, og at blinkende røde lys vil dominere nattehimmelen.

STF er bekymret for støyvirkninger, og skriver at 45 dB-grensen er den reelle yttergrensen for anlegget. De påpeker at støy kan påvirke friluftslivet i området, og at støygrensene representerer gjennomsnittsverdier. De mener at dette betyr at støynivået ofte vil være høyere enn beregnet.

Det kritiseres at NVE ikke har sett på sumvirkninger av vindkraftverkene i Rogaland før vedtakstidspunktet. STF påpeker at det ikke er en samlet plan for vindkraftutbygging i Norge, og skriver at myndighetene ikke følger den regionale planen for vindkraft i Rogaland.

STF stiller spørsmål om det er satt av tilstrekkelige midler til opprydning ved nedlegging av anlegget. De mener at det er en mulighet for at noen konsesjonærer vil gå konkurs, og påpeker at det var kostbart å rive en demovindturbin på Hundhammerfjellet. I den sammenheng kritiseres vurderingen om at metallverdien vil dekke opprydningskostnadene. De stiller i tillegg spørsmål om sprenging kan påvirke drikkevann i området, om det er tilstrekkelig å sette av 9 millioner kroner til å fjerne 45 vindturbiner og om hvem som sitter igjen med regningen dersom konsesjonær går konkurs.

Naturvernforbundet i Rogaland påklager NVEs vedtak i brev av 15.8.2012. De skriver at de slutter seg til klagegrunnlaget slik det fremgår i Stavanger Turistforening sin klage på vedtaket. I tillegg til dette, bemerker Naturvernforbundet at de planlagte vindkraftverkene i Rogaland samlet vil medføre en vesentlig INON-reduksjon. Det påpekes i den sammenheng at Norge har sluttet seg til målet om å stanse tapet av biologisk mangfold. Naturvernforbundet mener at de samlede virkningene av vindkraftverkene i Rogaland vil føre til tap av biologisk mangfold. De mener på dette grunnlag at konsesjonsvedtaket for Gilja vindkraftverk må oppheves, og at de samlede virkningene av vindkraftverk i Rogaland må dokumenteres og sannsynliggjøres.

Naturvernforbundet påpeker at det er et mål om 2,5 TWh ny vindkraftproduksjon i regionalplanen for klima og energi. De skriver at planens mål for vindkraftproduksjon er innfridd, og at dette må innebære stans i tildeling av nye konsesjoner inntil det foreligger en samlet vurdering av virkninger for naturmangfoldet i regionen.

Forum for Natur og Friluftsliv i Rogaland (FNF) påklager NVEs vedtak i brev av 15.8.2013. De påpeker at planområdet har et uberørt preg, at det grenser til et nasjonalt viktig landskapsvernområde og at området i gjeldende planer er beskrevet som svært viktig for landskap, friluftsliv og natur. De mener INON-reduksjonen burde vært grunn nok til å avslå konsesjonssøknaden.

FNF fremhever virkninger knyttet til veibygging. De mener veibygging blir overfladisk behandlet i konsesjonsprosessen, og at det er en feilaktig vurdering at veiene vil gjøre områder tilgjengelige og dermed fortsatt gi friluftslivskvaliteter. Det påpekes at linjeføringen for veier i vindkraftverk må være stiv, både vertikalt og horisontalt, og at dette medfører store terrenginngrep som fyllinger, skjæringer og masseforflytninger. FNF viser i den sammenheng til veibyggingen ved Lista vindkraftverk, og mener en utbygging av Gilja vindkraftverk vil gi enda større utfordringer knyttet til veibygging.

FNF skriver at NVE viser til at andre kraftverk har attraksjonsverdi for besøkende, og mener NVE bør la være å bruke dette argumentet fordi det vanligvis er kraftselskapene som står for satsing på arrangementer/aktiviteter. De skriver videre at de planlagte vindturbinene er større enn det som har

vært vanlig i andre land, og at dette har virkninger for de fysiske inngrepene, lyd, visuelle virkninger og samlet belastning for biologisk mangfold. FNF mener at klimaeffekten av vindkraft er usikker, og at de samlede virkningene av vindkraftverkene i Rogaland bryter med flere av naturmangfoldlovens prinsipper.

Hytteiere og brukere av Gilja og området rundt påklager NVEs vedtak i brev av 14.8.2013. De skriver at de representerer majoriteten av hytteeierne på Giljastølen, og at klagen er utformet i samarbeid mellom styremedlemmer fra alle vellagene i hytteområdet. Tiltaket påklages på grunn av visuelle virkninger og støy. Når det gjelder støy, vises det til at det er beregnet et støynivå ved de fleste fritidsboligene på 40-45 dBA. De skriver at dette er gjennomsnittsberegninger, og at dette betyr at støynivået vil være vesentlig høyere enn det loven sier. Det vises til erfaringer fra Lista, og hytteeierne stiller på det grunnlag spørsmål om de kan stole på støyrapporten. De påpeker også at det ikke er tatt hensyn til ekkovirkninger i rapporten. De mener det trengs en ny beregning som tar med disse aspektene:

- Slitasje på vindturbinene
- Forsterkning av skog
- To lydbølger med samme tonehøyde som svinger i takt
- Helseplager
- Støyovervåkning
- Fjellandskap og ekko
- Innendørs støy i hytter
- Maksimal støy
- Friluftsliv

De er også bekymret for virkninger knyttet til lysmerking av vindturbinene. Dersom konsesjonen opprettholdes, forutsetter hytteeierne at det legges inn et vilkår om at det skal gis erstatning/innløsning av hytteeiendommer som hensyntar vindkraftverkets virkninger for eiendomsverdiene. De forutsetter videre at konsesjonær, Gjesdal kommune og hytteeiere har en endelig avtale om avbøtende tiltak for friluftsliv før eventuell endelig konsesjon gis. De forutsetter også at det skal gis økonomiske garantier knyttet til nedleggelse av anlegget. Det vises i tillegg til tidligere høringsuttalelser i saken, og det påpekes at tiltaket er i strid med fylkesdelplanen for vindkraft.

4 NVEs vurdering av klagen

NVE vil i det følgende vurdere de fremsatte klagegrunnene. Bare de forhold som NVE mener vil ha betydning for klagebehandlingen vil bli kommentert. Klagegrunnene blir vurdert tematisk.

4.1 Regionale planer

Flere av klagerne kritiserer NVEs holdning til fylkesdelplanen for vindkraft. Det poengteres at det er gitt flere konsesjoner i ”nei-områder”. Naturvernforbundet skriver at regionalplanen for klima og energi sitt mål for vindkraftproduksjon er innfridd, og at dette må innebære stans i tildeling av nye konsesjoner inntil det foreligger en samlet vurdering av virkninger for naturmangfoldet i regionen.

NVE understreker at vindkraftprosjekter vurderes på grunnlag av konkrete virkninger, og at konsekvensutredninger knyttet til vindkraftprosjekter er grundigere enn utredningene som legges til

grunn i fylkesdelplanen. Fylkesdelplanen for vindkraft er et retningsgivende verktøy, og ikke en bindende plan. I den sammenheng konstaterer NVE at fylkeskommunen ikke har påklaget konsesjonsvedtaket. Vi vil videre påpeke at målet for vindkraftproduksjon ikke er nådd før anleggene er bygget. NVE forholder seg til Norges fornybarmål og målene knyttet til elsertifikatordningen. På grunn av blant annet usikkerhet om realisering av prosjekter, gir NVE konsesjon til flere prosjekter enn det som realistisk sett vil bli bygget. Dette er etter NVEs vurdering nødvendig dersom fornybarmålene skal nås.

4.2 Fugl

Fylkesmannen påpeker at det er registrert en hubrolokalitet nær vindkraftverket. De viser til konsesjonsvilkåret om å undersøke Dypingen-området for hekkelokaliteter, og skriver at det er vanskelig å detaljplanlegge tiltaket slik at virkningene for hubro blir mindre. De mener at den regionale bestanden av hubro uten tvil vil bli påvirket av vindkraftkonsesjonene som er gitt i Rogaland, og kritiserer NVEs vurdering om at hubrobstanden i fylket er mettet. Fylkesmannen påpeker også at tiltaket berører ett eller to kongeørnterritorier. De mener at det på grunn av kollisjoner kontinuerlig kan oppstå ledige territorier, slik at vindkraftverket kan bli en "honningfelle" for kongeørn.

NVE viser til vurderingene om hubro i "Bakgrunn for vedtak". Der er det blant annet forutsatt at Dypingen-området skal undersøkes for hekkelokaliteter. NVE kan ikke slutte seg til Fylkesmannens vurdering om at det er vanskelig å redusere virkninger gjennom detaljplanlegging. Etter NVEs vurdering utgjør inngrep og forstyrrelse ved hekkelokaliteten de viktigste virkningene for hubro. Disse virkningene kan reduseres gjennom for eksempel omlegging av kraftlednings- eller veitrasé, flytting av en vindturbin eller god planlegging av anleggsarbeid. NVE kan heller ikke slutte seg til vurderingen om at den regionale bestanden av hubro *uten tvil* vil bli påvirket. NVE mener ikke det finnes grunnlag for denne påstanden. I Bakgrunn for vedtak er det lagt til grunn en vurdering om at den regionale bestanden kan bli påvirket ved en storstilt vindkraftutbygging i Rogaland. Vindkraftverkene vil på grunn av hubroens flygehøyde ikke utgjøre en stor kollisjonsrisiko for hubro, men forstyrrelse kan føre til at hubroen fortrenses fra enkelte områder. NVE vil imidlertid påpeke at det finnes flere eksempler på at hubro har hekkelokaliteter i områder med tekniske inngrep. Videre vil NVE påpeke at vurderingen om at hubrobstanden er "mettet" er basert på utredninger knyttet til andre vindkraftverk i Rogaland. Gjennom disse utredningene er det blant annet avdekket at hubroterritoriene i stor grad overlapper hverandre.¹

Når det gjelder kongeørn, viser NVE til vurderingene i "Bakgrunn for vedtak". Der påpekes det blant annet at bestanden er i vekst. Det er mulig at andre kongeørner tar over eventuelle ledige territorier i planområdet, med kollisjonsrisiko som følge. NVE vil imidlertid påpeke at det er bestandsutviklingen som er avgjørende, og at det i utgangspunktet ikke tas hensyn til enkeltindivider av kongeørn.

4.3 Naturmangfoldloven

Fylkesmannen savner en bedre begrunnelse for å gi konsesjon sett i lys av virkningene for naturmangfold. De mener det ikke er gjennomført en konkret vurdering av naturmangfoldlovens prinsipper, og savner en vurdering av samlet belastning av alle vindkraftkonsesjoner i Jæren-/Dalaneregionen.

NVE viser til vurderingene i "Bakgrunn for vedtak", der prinsippene i naturmangfoldloven er vurdert, blant annet gjennom kapitlet om samlet belastning, jf. naturmangfoldloven § 10. Etter NVEs vurdering

¹ Ecofact rapport 153. Hubro *Bubo bubo* på Hog-Jæren/Dalane: Bestand, arealbruk og habitatvalg. April 2012.

er det ikke relevant å vurdere alle samlede virkninger av alle vindkraftkonsesjoner i Jæren-/Dalaneregionen som en del av et enkeltvedtak om Gilja vindkraftverk. Det vil i denne saken bare være relevant å vurdere samlet belastning for arter og naturtyper som kan bli påvirket av dette vindkraftverket. NVE vil påpeke at omfanget av rødlistearter i planområdet er lite sammenlignet med andre norske vindkraftprosjekter av lignende størrelse.

4.4 INON

Fylkesmannen påpeker at vindkraftverket vil gi en direkte INON-reduksjon på 12 km², og at den visuelle influenssonen til vindkraftverket omfatter flere store INON. De mener konsekvensgraden for INON er stor negativ, og savner en vurdering av samlet reduksjon av INON som følge av vindkraftkonsesjonene i regionen. FNF mener at INON-reduksjonen alene burde være god nok grunn til å avslå konsesjonssøknaden.

NVE viser til Bakgrunn for vedtak, der INON-reduksjonen er vurdert. INON er en indikator for arealutviklingen i Norge, og et verktøy for å følge opp de politisk vedtatte målene i arealforvaltningen. Kartleggingen sier ikke noe om kvaliteter eller verdier knyttet til de inngrepsfrie områdene. Visuelle virkninger vil ikke redusere INON. Etter NVEs vurdering er det på dette grunnlag ikke relevant å vurdere visuelle virkninger for INON spesielt. Visuelle virkninger er relevant å vurdere når det gjelder temaer som landskap og friluftsliv, og dette er gjort under temaene "Landskap" og "Friluftsliv og reiseliv" i Bakgrunn for vedtak. NVE har lagt noe vekt på virkninger for INON i avveilingen av fordeler og ulemper i Bakgrunn for vedtak, blant annet fordi det er små gjenværende INON-arealer i Sør-Rogaland. Det er ikke nevnt eksplisitt at andre vindkraftverk i regionen vil redusere INON, men NVE har lagt dette til grunn for vurderingen.

NVE vil påpeke at Fylkesmannen i Rogaland i sin uttalelse til Tellenes vindkraftverk av 12.3.2012 skrev at "Utbyggingen vil føre til at INON-områder i klassen 1-3 km fra nærmeste inngrep bli redusert. Vi vurderer dette som uunngåelig ved utbyggingen. Vi vurderer dette som uunngåelig ved utbyggingen og mindre vesentlig i forhold til andre konflikter med naturmiljøet." NVE slutter seg til denne vurderingen, og viser til at INON-reduksjonen ved Tellenes vil være 10 km² og at INON-reduksjonen ved Gilja vil være 12 km². NVE vil understreke at vindkraftverk ikke kan plasseres for nær bebyggelse, og at INON-reduksjon dermed må påregnes dersom det skal bygges ut vindkraftverk i Norge.

4.5 Visuelle virkninger

Stavanger Turistforening viser til vedlagte bilder og visualiseringer, og skriver at de visuelle virkningene vil bli større enn det som fremgår av fotomontasjene. De skriver også at blinkende røde lys vil dominere nattehimmelen.

Det er utfordrende å lage gode visualiseringer, men størrelsen på vindturbinene i visualiseringene er etter NVEs vurdering realistisk. Når det gjelder lysmerking, konstaterer NVE at det fortsatt ikke foreligger en ny forskrift om merking av luftfartshindre. Dersom kravene skjerpes, kan det medføre vesentlige visuelle virkninger nattetid. NVE vil imidlertid påpeke at det finnes systemer som gjør at lysene slås på dersom fly eller helikoptre kommer nær vindkraftverket. Dersom disse systemene godkjennes/godkjennelsen opprettholdes av Luftfartstilsynet, vil NVE anbefale tiltakshaver å installere et slikt system.

4.6 Landskapsinngrep

Flere av klagerne påpeker at utbygging av vindturbiner og veier vil medføre terrenginngrep i form av sprengninger, skjæringer og masseforflytninger. De mener at slike inngrep vil bli større ved Gilja vindkraftverk enn ved et gjennomsnittlig vindkraftverk.

NVE viser til temaet "Landskap" i Bakgrunn for vedtak, der det står at NVE slutter seg til uttalelsene om at tiltaket, herunder veibygging, vil bryte med områdets uberørte preg. Dette er lagt til grunn for vedtaket. Landskapet i planområdet er relativt kupert, og NVE kan også slutte seg til at inngrepene vil bli større ved Gilja vindkraftverk enn ved et gjennomsnittlig vindkraftverk. Etter NVEs vurdering vil imidlertid ikke disse inngrepene bli vesentlig større enn for eksempel ved Lista vindkraftverk. Denne vurderingen baseres blant annet på kartstudier, befaring i planområdet for Gilja vindkraftverk og befaring ved Lista vindkraftverk. NVE viser til at det er satt vilkår om utarbeidelse av en miljø-, transport- og anleggsplan som skal utarbeides i samråd med kommune og grunneiere, og som skal godkjennes av NVE. Planen skal inneholde en beskrivelse av hvordan landskaps- og miljøforhold skal ivaretas i anleggs- og driftsperioden, og skal blant annet sikre at landskapsinngrepene blir minimert.

4.7 Friluftsliv

Fylkesmannen og Stavanger Turistforening mener at verdien av friluftslivsområdet rundt Vallresknuten er betydelig større enn det NVE har lagt til grunn. Fylkesmannen mener videre at store deler av områdene som påvirkes av tiltaket vil komme i klassen for svært viktige eller viktige friluftslivsområder, basert på kriteriene i DN-håndbok 25. Hytteeierne på Giljastølen forutsetter at konsesjonær, Gjesdal kommune og hytteeiere har en endelig avtale om avbøtende tiltak for friluftsliv før eventuell endelig konsesjon gis.

NVE viser til Bakgrunn for vedtak, der virkningene for friluftsliv er vektlagt i den samlede avveieningen av fordeler og ulemper. Det er etter NVEs vurdering særlig friluftslivet i planområdet som vil bli påvirket, og dette er lagt til grunn for vedtaket. Selv om tiltaket vil påvirke friluftslivet, mener ikke NVE at disse ulempene er så store at de veier tyngre enn fordelene ved tiltaket. NVE tar uenigheten om verdien av området til etterretning. Etter NVEs vurdering er det tilstrekkelig at det foreligger et godkjent forslag til avbøtende tiltak for friluftsliv før byggestart.

4.8 Støy

Stavanger Turistforening og hytteeiere på Giljastølen er bekymret for støyen fra vindturbinene. Det påpekes at støygrensene representerer gjennomsnittsverdier. De mener at dette betyr at støynivået ofte vil være høyere enn beregnet. Hytteeierne viser til erfaringer fra Lista, og stiller på det grunnlag spørsmål om de kan stole på støyrapporten. De påpeker at det ikke er tatt hensyn til ekkovirkninger i rapporten, og ber om en oppdatert beregning som tar hensyn til aspekter som ekkovirkninger, slitasje på vindturbinene, forsterkning av skog og innendørs støy i hytter.

NVE vil påpeke at støyberegningene gir en gjennomsnittsverdi, men at det er lagt til grunn en forutsetning om at vinden alltid blåser med 8 m/s fra alle kanter samtidig. I praksis blir derfor støyberegningene såkalte verste-tilfelle-beregninger, som normalt ikke skal overstiges. Støy er imidlertid et komplisert tema, og NVE er kjent med at støynivået kan bli noe høyere enn beregnet i enkelte tilfeller. Dette kan for eksempel i spesielle værforhold eller ved ising på vindturbinene. Støynivået vil etter NVEs vurdering likevel være under det beregnede nivået det aller meste av tiden. Sammenlignet med boliger og hytter nær Lista vindkraftverk er hyttene på Giljastølen relativt langt unna det planlagte vindkraftverket. I den sammenheng vil NVE påpeke at det er satt et vilkår om at nærmeste vindturbin skal være minimum 1000 meter fra nærmeste hytte på Giljastølen. Dette betyr at de fleste hyttene på Giljastølen vil ligge over 1,5 kilometer fra nærmeste vindturbin. Dette vil etter

NVEs vurdering sikre et akseptabelt støynivå for hytteområdet. NVE mener at støytredningen er et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag, og vil ikke kreve en oppdatert beregning som tar for seg alle aspekter ved støy. Ekkovirkninger er svært vanskelig å beregne, og eventuelle ekkovirkninger ved enkelte hytter vil etter NVEs vurdering ikke være så store at vedtaket ville blitt endret på grunnlag av en rapport om dette.

4.9 Iskast

Stavanger Turistforening skriver at fjellpartiet på grunn av risiko for iskast vil være stengt for allmenn ferdsel i perioder, og mener det burde foreligget en redegjørelse av hvor ofte det forventes å holde fjellpartiet stengt og av eventuelle planer for fysiske stengsler.

NVE vil påpeke at det ikke er satt vilkår om at planområdet skal være stengt for allmenn ferdsel i perioder. NVE har satt vilkår om at konsesjonær skal utarbeide rutiner for å varsle allmennheten i perioder med fare for iskast, for eksempel ved at det settes opp informasjonsskilt ved innfartsårene til vindkraftverket. NVE kan stille ytterligere krav til tiltak dersom risikoen for iskast viser seg å begrense friluftslivsutøvelsen i planområdet.

4.10 Drikkevann

Stavanger Turistforening stiller spørsmål om sprenging kan påvirke drikkevann i området.

NVE viser til konsesjonsvilkåret om drikkevann, der det står at konsesjonær sammen med vannverkseier og Mattilsynet skal avklare hvilke eventuelle tiltak som må iverksettes for å sikre drikkevannskilder i området.

4.11 Erstatning

Dersom konsesjonen opprettholdes, forutsetter hytteeierne på Giljastølen at det legges inn et vilkår om at det skal gis erstatning/innløsning av hytteeiendommer, og at vindkraftverkets virkninger for eiendomsverdiene legges til grunn for erstatningsbeløpet.

I konsesjonsbehandlingen skal NVE ta hensyn til både private og allmenne interesser, og vurdere om virkningene av tiltaket for samfunnet totalt sett er akseptable. Vurdering av om en utbygging av vindkraftverk gir grunnlag for kompensasjon ligger imidlertid utenfor det NVE skal vurdere gjennom konsesjonsbehandlingen. Naboer, hytteeiere eller andre som ikke er part i saken men som berøres av tiltaket kan evt. fremme søksmål i medhold av naboloven.

4.12 Nedlegging av anlegget

Stavanger Turistforening stiller spørsmål om det er satt av tilstrekkelige midler til opprydning ved nedlegging av anlegget, og om hvem som tar regningen dersom konsesjonær går konkurs.

NVE viser til at det er satt vilkår om at området ved nedleggelse skal tilbakeføres så langt dette er mulig. Innen utgangen av det 12. driftsåret skal konsesjonær stille en garanti som sikrer kostnadsdekning for fjerning av vindturbinene og tilbakeføring av området ved utløp av driftsperioden. NVE vil påpeke at vindkraft har små drifts- og vedlikeholdskostnader sammenlignet med investeringskostnader. Etter NVEs vurdering betyr dette at det i første halvdel av konsesjonsperioden alltid vil være et marked for kjøp av vindkraftverk dersom konsesjonær går konkurs.

4.13 Vindkraftverk som attraksjon

FNF mener det er en feilaktig vurdering at veiene vil gjøre områder tilgjengelige og dermed fortsatt gi friluftslivskvaliteter. De skriver at NVE viser til at andre kraftverk har attraksjonsverdi for besøkende, og mener NVE bør la være å bruke dette argumentet fordi det vanligvis er kraftselskapene som står for satsing på arrangementer/aktiviteter.

NVE viser til vurderingene om friluftsliv i Bakgrunn for vedtak. Der står det at etablering av vindkraftverk (med veinett) kan føre til økt bruk av området. Denne vurderingen bygger på erfaringer fra de etablerte vindkraftverkene i Norge. Friluftslivsopplevelsen vil imidlertid bli endret, og NVE har derfor lagt vekt på negative virkninger for friluftsliv i den samlede avveiningen mellom fordeler og ulemper. NVE vil påpeke at det ikke står noe i Bakgrunn for vedtak om at vindkraftverket vil være en attraksjon, men at tiltaket kan gi positive virkninger for den lokale reiselivsnæringen gjennom behov for overnattings- og serveringstjenester.

4.14 Størrelse på vindturbinene

FNF skriver at de planlagte vindturbinene er større enn det som har vært vanlig i andre land, og at dette har virkninger for de fysiske inngrepene, lyd, visuelle virkninger og samlet belastning for biologisk mangfold.

NVE konstaterer at størrelsen på vindturbinene har økt de siste årene, men vindturbinene som er planlagt ved Gilja vindkraftverk er ikke større enn det som er vanlig å installere i tilsvarende vindkraftverk i Norge og utlandet. De høyeste vindturbinene bygges for tiden i innlandsområder.

5 Tematisk konfliktvurdering

NVE mottok ettersendt tematisk konfliktvurdering fra Direktoratet for naturforvaltning (nå Miljødirektoratet) og Riksantikvaren i brev av 3.7.2013. For temaet naturmiljø er konfliktkategorien satt til D-E, for kulturminner er den satt til B og for landskap er den satt til E. Samlet konfliktkategori er E. DN og RA skriver at tiltaket vil ha svært negativ visuell negativ påvirkning på Frafjordheiane landskapsvernområdet, og at prosjektet vil sterkt berøre viktige regionale og nasjonale friluftslivsinteresser. Det er antatt mindre konflikt med kulturminne- og naturmangfoldinteresser.

NVE viser til Bakgrunn for vedtak, der høringsuttalelsene fra DN og RA er vurdert. Disse høringsuttalelsene har i stor grad samme innhold som den tematiske konfliktvurderingen. NVE viser til at virkninger for landskap og friluftsliv sammen med støy er vektlagt som de viktigste negative virkningene i den samlede avveiningen av fordeler og ulemper i kapittel 5, og viser videre til vurderingen om hvorfor det likevel bør gis konsesjon.

6 Oppsummering

I vedtak av 26.6.2013 meddelte Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) konsesjon i medhold av energiloven til Fred. Olsen Renewables AS for å bygge og drive Gilja vindkraftverk i Gjesdal kommune, Rogaland fylke. NVE har mottatt fem klager på vedtaket.

NVE kan ikke se at det i klagen fremkommer vesentlige nye opplysninger som gir grunnlag for å oppheve ovennevnte vedtak. NVE opprettholder derfor konsesjonen gitt til Fred. Olsen Renewables AS for å bygge og drive Gilja vindkraftverk med installert effekt på inntil 135 MW.